EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 14.12.2021
COM(2021) 791 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

v skladu s členom 278a carinskega zakonika Unije o napredku pri razvoju elektronskih sistemov, ki jih določa zakonik

{SWD(2021) 382 final}

Kazalo

1. UVOD 2

2. OZADJE 2

3. PROJEKTNA METODOLOGIJA ZA ELEKTRONSKE SISTEME CARINSKEGA ZAKONIKA UNIJE 3

4. SPLOŠNI PREGLED NAPREDKA V ZVEZI Z ELEKTRONSKIMI SISTEMI CARINSKEGA ZAKONIKA UNIJE 4

4.1 Projekti, ki so bili dokončani pred letom 2021 4

4.2 Projekti, ki se izvajajo 4

4.2.1 Vseevropski projekti 4

4.2.2 Nacionalni projekti 9

4.3 Tveganja za zamude 10

4.4 Blažilni ukrepi 12

5. POVZETEK O UPRAVLJANJU IN SKLEPNE UGOTOVITVE 14

1. UVOD

Prvo in drugo letno poročilo Komisije o napredku[1] pri izvajanju elektronskih sistemov carinskega zakonika Unije (CZU) skupaj s spremnima delovnima dokumentoma služb Komisije[2] sta bila objavljena 13. decembra 2019 (prvo poročilo) oziroma 14. decembra 2020 (drugo poročilo). V letošnjem letnem poročilu je obravnavan nadaljnji napredek Komisije in držav članic[3] pri razvoju elektronskih sistemov ter opisan razvoj v smeri popolnoma digitalnega carinskega okolja od začetka veljavnosti carinskega zakonika Unije. Zato temelji na delovnem programu carinskega zakonika Unije[4], ki se šteje za izhodišče za poročanje o napredku.

Projekte, navedene v delovnem programu carinskega zakonika Unije, je mogoče razdeliti v tri kategorije sistemov:

i) **enajst centralnih vseevropskih sistemov**, ki jih mora razviti ali nadgraditi Komisija (za katere pa je pogosto potreben razvoj ali nadgradnja nacionalnih sistemov v državah članicah, odvisno od arhitekture sistema);
ii) **trije decentralizirani vseevropski sistemi**, ki jih mora razviti ali nadgraditi Komisija, vendar imajo pomembno nacionalno komponento, ki jo morajo izvajati države članice, in
iii) **trije nacionalni sistemi**, ki jih morajo razviti ali nadgraditi izključno države članice.

V tem poročilu je analiziran konkreten napredek, dosežen za vse tri vrste sistemov, pri čemer so predstavljeni cilji, ki jih je treba izpolniti pri vsakem projektu, arhitektura projektov in pristop k načrtovanju. Na podlagi tega so poudarjeni morebitne ugotovljene zamude in načrtovani blažilni ukrepi. V sklepnem delu tega poročila je povzeta splošna ocena napredka pri izvajanju delovnega programa carinskega zakonika Unije (oddelek 5), iz katere je razvidno, da se bo večina preostalih projektov končala v skladu s časovnim načrtom, vendar je tudi poudarjeno, da nekatera tveganja zahtevajo nujno ukrepanje. Več podrobnosti o načrtovanju in statusu posameznih projektov je na voljo v **delovnem dokumentu služb**[5] Komisije, objavljenem skupaj s tem poročilom.

2. OZADJE

Carinski zakonik Unije je začel veljati 1. maja 2016, z njim pa so bili po njegovi spremembi leta 2019[6] določeni roki za postopno dokončanje projektov v zvezi s prehodom in izvajanjem na področju informacijske tehnologije, tj. leta 2020, 2022 in 2025. Člen 278 carinskega zakonika Unije določa, da se lahko obstoječi elektronski sistemi in sistemi, ki temeljijo na papirnih dokumentih, še naprej uporabljajo za izpolnjevanje carinskih formalnosti (tako imenovani prehodni ukrepi), dokler ne začnejo delovati novi, ustrezni ali nadgrajeni elektronski sistemi, načrtovani v skladu s carinskim zakonikom Unije. Po vzpostavitvi elektronskih sistemov morajo prehodni ukrepi prenehati veljati.

Za podporo temu zapletenemu procesu elektronskega prehoda na popolnoma digitalno carinsko okolje so v delovnem programu carinskega zakonika Unije za vsak elektronski sistem (in njegove morebitne faze) določeni roki v obdobju 2020–2025.

V skladu s členom 278a mora Komisija predložiti letno poročilo o napredku pri začetku uporabe elektronskih sistemov, ki še niso vzpostavljeni. V ta namen je Komisija zbrala informacije o napredku

---

[1] Poročili Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu:
2019: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A52019DC0629,
2020: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sl/ALL/?uri=CELEX:52020DC0806.

[2] Delovna dokumenta služb Komisije:
2019: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1589134753023&uri=CELEX:52019SC0434,
2020: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/ALL/?uri=CELEX:52020SC0339.

[3] V tem poročilu se izraz „države članice“ nanaša na nacionalne carinske uprave držav članic.

[4] Izvedbeni sklep Komisije (EU) 2019/2151 z dne 13. decembra 2019 o oblikovanju delovnega programa v zvezi z razvojem in začetkom uporabe elektronskih sistemov, predvidenih v carinskem zakoniku Unije (UL L 325, 16.12.2019, str. 168).

[5] Delovni dokument služb Komisije, ki je priložen Poročilu Komisije Evropskemu Parlamentu in Svetu v skladu s členom 278a carinskega zakonika Unije o napredku pri razvoju elektronskih sistemov, določenih na podlagi zakonika, SWD(2021) XXX final.

[6] Uredba (EU) 2019/632 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o spremembi Uredbe (EU) št. 952/2013 zaradi podaljšanja prehodne uporabe drugih načinov obdelave podatkov poleg tehnik elektronske obdelave podatkov, določenih v carinskem zakoniku Unije (UL L 111, 25.4.2019, str. 54).

na podlagi (1) nacionalnih načrtov, ki jih morajo države članice predložiti dvakrat letno (januarja in junija), in (2) ankete, ki je bila poslana službam Komisije in državam članicam za prikaz napredka.

To letno poročilo zajema razmislek o **stanju napredka, doseženega na dan 30. junija 2021**, vključno s stališčem o **pričakovanem napredku do decembra 2021**, da bi dobili celovito sliko o napredku, doseženem v letu 2021.

To poročilo vsebuje tudi analizo, ki temelji na podrobnejših informacijah, ki so jih sporočile države članice v okviru **nacionalnih programov usklajevanja**, ki obstajajo od leta 2020 za ključne decentralizirane vseevropske sisteme na področju tranzita in izvoza.

Za ugotavljanje morebitnih večjih sprememb so se zbrani podatki primerjali s podatki za leto 2020. V anketi so morali vodje projektov navesti vse znane zamude pri načrtovanju svojih elektronskih sistemov, razloge za te zamude in sprejete blažilne ukrepe. Podatki, pridobljeni z anketo, so kvantitativni, tj. v obliki doseženih ali zamujenih rokov in mejnikov, in kvalitativni, tj. v obliki podrobnih opisov v zvezi z obravnavanimi izzivi, predvidenimi tveganji in ocenjeno kompleksnostjo projektov.

3. PROJEKTNA METODOLOGIJA ZA ELEKTRONSKE SISTEME CARINSKEGA ZAKONIKA UNIJE

Delo za razvoj elektronskih sistemov vključuje več faz:

— najprej se pripravi poslovni model, s katerim se zagotovi upravičenost projekta in opredelijo proračunske zahteve. Poslovni model vključuje poslovno ozadje, opis težave, opis/obseg projekta, alternativne rešitve, stroške in časovni okvir;
— nato se pripravi dokument o viziji, ki vsebuje podrobnejše informacije v zvezi z opredelitvijo projekta v smislu arhitekture, stroškov, časa in tveganja ter informacije, kot so mejniki, rezultati in organizacija projekta;
— pozneje poteka modeliranje poslovnih procesov, pri katerem se poslovni procesi iz zakonodaje vizualno predstavijo v obliki potekov ali modelov procesov za pomoč pri pripravi funkcionalnih specifikacij za sisteme. Prednost vizualne predstavitve modelov procesov je ta, da zagotavlja skupno razumevanje in analizo;
— v okviru tega se pripravijo tehnične specifikacije, s katerimi se podrobneje opredelijo zasnova sistema, arhitektura, ki jo je treba uporabiti, sporočila, ki jih morajo pošiljati gospodarski subjekti in carinski uradi, vmesniki z drugimi sistemi, načrti preskusov itd.;
— projekti nato potekajo v različnih fazah od priprave in razvoja do izgradnje, preskušanja skladnosti, prehoda in uporabe.

Pri nedavnem razvoju projektov carinskega zakonika Unije se je projektna metodologija **optimizirala**. Modeliranje poslovnih procesov, modeliranje podatkov in tehnične specifikacije pa so se razvijali **vzporedno** in že od začetka v **tesnem sodelovanju** s strokovnjaki s pravnega in poslovnega področja ter področja informacijske tehnologije, in sicer tako s Komisijo kot tudi nacionalnimi upravami, pa tudi ob posvetovanju s trgovinskimi predstavniki. Komisija sprejema prilagodljivejše postopke za razvoj elektronskih sistemov carinskega zakonika Unije, ki zagotavljajo postopno uporabniško funkcionalnost s hitrejšimi in bolj obvladljivimi objavami programske opreme.

Komisija in države članice se redno sestajajo, da bi opredelile te projektne dokumente za vsak vseevropski sistem (v skupini za usklajevanje elektronskega carinjenja) in dosegle dogovor o njih. Poleg tega se Komisija sistematično posvetuje s trgovinsko skupnostjo prek kontaktne skupine za trgovino. Velik izziv je zagotoviti nemoteno delovanje obstoječih sistemov, medtem ko se razvijajo novi. Ko bodo ti pripravljeni, bo najpomembneje zagotoviti nemoten prehod z obstoječih sistemov na nadgrajene. To je ključno za preprečitev negativnega vpliva na trgovinske in carinske operacije.

4. SPLOŠNI PREGLED NAPREDKA V ZVEZI Z ELEKTRONSKIMI SISTEMI CARINSKEGA ZAKONIKA UNIJE

Delovni program carinskega zakonika Unije vsebuje sedemnajst projektov, zaradi katerih se bodo morali uporabljati zahtevani elektronski sistemi, vključno s štirinajstimi vseevropskimi sistemi, za katere je skupaj z državami članicami odgovorna Komisija, za tri pa so izključno pristojne države članice.

4.1 Projekti, ki so bili dokončani pred letom 2021

Komisija bo lahko od konca leta 2021 poročala o uspešni nadgradnji ali začetku uporabe osmih od sedemnajstih sistemov.

Dokončanih je bilo naslednjih osem vseevropskih sistemov (novih ali nadgrajenih):

- sistem registriranih izvoznikov v okviru carinskega zakonika Unije – *REX* (novo): začetek uporabe leta 2017;
- odločbe carinskih organov v okviru carinskega zakonika Unije – *CDS* (novo): začetek uporabe leta 2017;
- neposreden dostop gospodarskih subjektov do evropskih informacijskih sistemov v okviru carinskega zakonika Unije – *UUM&DS* (enotno upravljanje uporabnikov in digitalni podpis) (novo): začetek uporabe leta 2017;
- sistem 2 registracije in identifikacije gospodarskih subjektov v okviru carinskega zakonika Unije – *EORI2* (nadgradnja): začetek uporabe leta 2018;
- nadzor 3 v okviru carinskega zakonika Unije – *SURV3* (nadgradnja): začetek uporabe leta 2018;
- zavezujoče tarifne informacije v okviru carinskega zakonika Unije – *ZTI* (nadgradnja): začetek uporabe leta 2019;
- pooblaščeni gospodarski subjekti v okviru carinskega zakonika Unije – *AEO* (nadgradnja): začetek uporabe leta 2019;
- informativni listi za posebne postopke v okviru carinskega zakonika Unije – *INF* (novo): začetek uporabe leta 2020.

Od drugih devetih projektov jih šest zadeva vseevropske sisteme, od katerih so se trije začeli uporabljati leta 2021 (glej oddelek 4.2.1), čeprav projekti še niso bili v celoti dokončani. Podobno velja za tri projekte v zvezi z nacionalnimi sistemi, za katere so nekatere države članice že začele operacije (glej oddelek 4.2.2), čeprav projekti še niso bili v celoti dokončani (v vseh državah članicah).

4.2 Projekti, ki se izvajajo

V tem oddelku poročila so poudarjeni dosežki in napredek za devet projektov, ki se izvajajo, ob koncu leta 2021 ter opisano obsežno sodelovanje med Komisijo in državami članicami.

4.2.1 Vseevropski projekti

V zvezi s šestimi vseevropskimi projekti je bil leta 2021 pripravljen in dogovorjen sklop projektnih dokumentov IT kot podlaga za razvojno delo v zvezi s sistemi – glej v nadaljevanju napredek, dosežen pri posameznem projektu.

V nadaljevanju so opisani ti vseevropski projekti s posebno arhitekturo, ki včasih zahteva kombinacijo centralnih in nacionalnih komponent ter eno ali več projektnih faz, ki morajo biti v skladu s členom 278(3) carinskega zakonika Unije dokončani do 31. decembra 2025, potekajo pa, kot sledi:

1) **Upravljanje zavarovanj v okviru carinskega zakonika** – *GUM* (novo): namen je, da se po vsej EU v realnem času zagotovita dodelitev in upravljanje različnih vrst zavarovanj. Boljša hitrost obdelave, sledljivost in elektronsko spremljanje zavarovanj med carinskimi uradi naj bi omogočili hitrejše ugotavljanje primerov, v katerih se zavarovanja štejejo za neveljavna ali nezadostna za pokritje nastalega ali morebitnega dolga.

Napredek: poslovni model za *vseevropsko upravljanje zavarovanj* o ponovni uporabi obstoječega sistema, skupaj s posebnimi zahtevami za upravljanje zavarovanj, je bil odobren septembra 2020. Modeli procesov in funkcionalne specifikacije ter dokument o viziji so bili dokončani leta 2021.

Glede pravnih mejnikov v delovnem programu carinskega zakonika Unije morajo biti tehnične specifikacije dokončane do 30. septembra 2022 za komponento 1 v zvezi z *vseevropskim upravljanjem zavarovanj* in do 30. novembra 2024 za komponento 2 v zvezi s *sistemom upravljanja zavarovanj na nacionalni ravni*.

Kar zadeva *sistem upravljanja zavarovanj na nacionalni ravni*, je sedem držav članic poročalo o začetku uporabe nacionalnega sistema, dve drugi državi članici pa beležita napredek pri tehničnih specifikacijah. To je razvidno iz preglednice 25 v delovnem dokumentu služb Komisije.

2) **Sistem nadzora uvoza 2 v okviru carinskega zakonika Unije** – *ICS2* (nadgradnja): namen je okrepiti varstvo in varnost dobavne verige z izboljšanjem kakovosti, zbiranja, razpoložljivosti in izmenjave podatkov glede obvestil pred prihodom (vstopnih skupnih deklaracij) in s tem povezanih informacij o tveganjih in nadzoru. Projekt bo zlasti olajšal sodelovanje med državami članicami pri analizi tveganja. Projekt bo izveden v treh objavah, da se omogoči izvedljiv prehod za posamezno vrsto prevoza.

   (1) Objava 1 zajema obveznost zadevnih gospodarskih subjektov (izvajalcev poštnih storitev in ekspresnih prevoznikov v letalskem prevozu), da zagotovijo minimalne podatke, tj. predhodni nabor podatkov vstopnih skupnih deklaracij. V tej prvi objavi so carinski organi osredotočeni predvsem na oceno, odkrivanje in ublažitev tveganja morebitnega vnosa improvizirane eksplozivne ali zažigalne naprave (t. i. „bombe v škatli“) v pošiljke letalskega tovora in zračne pošte, preden se blago natovori na letalo v tretji državi. Carinski organi tako prek sistema ICS2 zagotavljajo dopolnilno raven varnosti k obstoječemu režimu varovanja v civilnem letalstvu, ki se uporablja za prevoz tovora in pošte v EU.

   (2) Objava 2 zajema izvajanje novih obveznosti vstopne skupne deklaracije ter s tem povezanih postopkov poslovanja in obvladovanja tveganja za vse blago, ki vstopa v EU z zračnim prometom (dodajanje novih vrst gospodarskih subjektov in prijav vstopne skupne deklaracije, povezovanje za večkratne prijave in obvestila o prihodu) ter zmogljivost analize varnosti in zaščite.

   (3) Objava 3 to razširja na vse blago, ki vstopa v EU v pomorskem prometu, prometu po celinskih plovnih poteh, cestnem in železniškem prometu (vključno z blagom v poštnih pošiljkah, ki se prevažajo na navedene načine). Z objavo 3 so podprti vsi načini prevoza.

   Napredek: to, da je Komisija 15. marca 2021 uspešno začela izvajati centralno razvite komponente sistema ICS2 – objava 1, tj. skupnega vmesnika za trgovce, skupnega repozitorija ter orodja za statistiko podjetij in spremljanje, je pomemben dosežek.

   V zvezi s pripravljenostjo nacionalno razvitih komponent sistema ICS2 – objava 1 držav članic, tj. nacionalnih vstopnih sistemov, se lahko sporoči, da je vseh 27 držav članic izvajanje začelo oktobra 2021, kot je bilo načrtovano (oddelek 3.1.1 delovnega dokumenta služb Komisije), s hitrimi kurirji in poštnimi operaterji.

   Prva objava je največji poslovni projekt in projekt IT, ki ga je GD TAXUD kdaj koli izvedel in ki je gospodarskim subjektom in državam članicam na voljo 24 ur na dan in 7 dni v tednu ter v okviru katerega se obdeluje največji obseg poslovnih sporočil z odzivnim časom le nekaj sekund. Poleg tega GD TAXUD prvič uporablja digitalna potrdila za komunikacijo med sistemi. ICS2 – objava 1 zagotavlja tudi napredno spremljanje in poslovno statistiko za države članice.

   Komisija sodeluje z državami članicami in Svetovno poštno zvezo (UPU), da bi obvladovala posledice pomanjkanja elektronskih podatkov s strani operaterjev iz tretjih držav za vstopne

formalnosti, ki jih morajo izpolnjevati izvajalci poštnih storitev iz EU. V ta namen bi lahko bilo primerno začasno in ciljno odstopanje na podlagi člena 6(4) carinskega zakonika Unije.

Nadaljnje objave:

Začel se je razvoj objave 2, pri čemer se kot izhodišče uporablja objava 1. Države članice pripravljajo nacionalne funkcionalne in tehnične specifikacije na podlagi skupnih specifikacij EU, ki jih določi Komisija. Komisija je začela usklajevalne sestanke, da bi zagotovila nemoten razvoj objave 2, in od nacionalnih carinskih uprav zahtevala, naj predložijo nacionalne projektne načrte, ki zajemajo informacije o nacionalnih vstopnih sistemih in ustreznih sistemih gospodarskega subjekta.

Za objavo 3 so bile funkcionalne specifikacije objavljene v drugem četrtletju leta 2021. S to objavo bodo podprti vsi načini prevoza, faza 1 sistema nadzora uvoza (ICS) pa bo postopno odpravljena.

3) **Dokazilo o statusu Unije v okviru carinskega zakonika Unije** – *PoUS* (novo): namenjeno bo shranjevanju, upravljanju in pridobivanju vseh dokazil, ki dokazujejo, da trgovci za svoje blago zagotavljajo status Unije. Projekt je mogoče začeti izvajati na centralni ali nacionalni ravni, vendar so številne države članice izrecno sporočile, da nameravajo uporabljati centralni sistem, ki ga bo razvila Komisija. Projekt bo zaradi odvisnosti izvedbe carinskega blagovnega manifesta v okviru carinskega zakonika Unije kot dokazila statusa Unije in evropskega okolja enotnega okenca za pomorski sektor dokončan v dveh fazah, da bi se preprečila nedoslednost in zmanjšala tveganja.

Napredek: 30. septembra 2020 so bili odobreni dokumenti o pregledu vizije in arhitekture faze 1 (T2L/F). Leta 2021 so bili uvedeni trije ločeni svežnji zunanjih pregledov, ki vsebujejo tehnično dokumentacijo. Takoj ko bo tehnična dokumentacija odobrena (predvidoma okrog februarja 2022), bodo države članice lahko začele razvijati povezavo s centralnim sistemom. 21. junija 2021 so bile sprejete funkcionalne specifikacije faze 2 (CGM).

Za projekt se uporablja prilagodljiv razvojni pristop. Projekt napreduje v skladu z načrtovanjem, določenim v delovnem programu carinskega zakonika Unije. Tako kot v lanskem poročilu so tiste države članice, ki raje uporabljajo nacionalno komponento sistema, poročale, da imajo težave pri napovedovanju, ali bo izvedba zaradi zgodnje faze projekta usklajena s časovnim okvirom iz delovnega programa.

4) **Centralizirano carinjenje za uvoz v okviru carinskega zakonika** – *CCI* (novo): namen je omogočiti, da je blago dano v carinski postopek z uporabo centraliziranega carinjenja, kar gospodarskim subjektom omogoča, da centralizirajo svojo poslovno dejavnost z vidika carine. Povezani carinski uradi se bodo usklajevali glede obdelave carinskih deklaracij in fizične sprostitve blaga. Sistem bo temeljil na novih nacionalnih sistemih uvoza in omogočal avtomatizacijo postopka centraliziranega carinjenja na evropski ravni.

Napredek: kar zadeva *CCI – faza 1*, so bili odobreni poslovni scenarij, dokument o viziji, modeli poslovnih procesov na ravni 4, funkcionalne in tehnične specifikacije, ki so v skladu z revidiranim večletnim strateškim načrtom za carino iz leta 2019 (MASP-C 2019) in delovnim programom carinskega zakonika Unije. Posodobljen sveženj tehnične dokumentacije je bil odobren leta 2021 v okviru postopka upravljanja sprememb. Razvoj sistema se je začel z načrtovanim datumom začetka uporabe za prve države članice leta 2022. Osem držav članic je poročalo, da so dokončale tehnične specifikacije za fazo 1, enajst drugih pa jih še pripravlja.

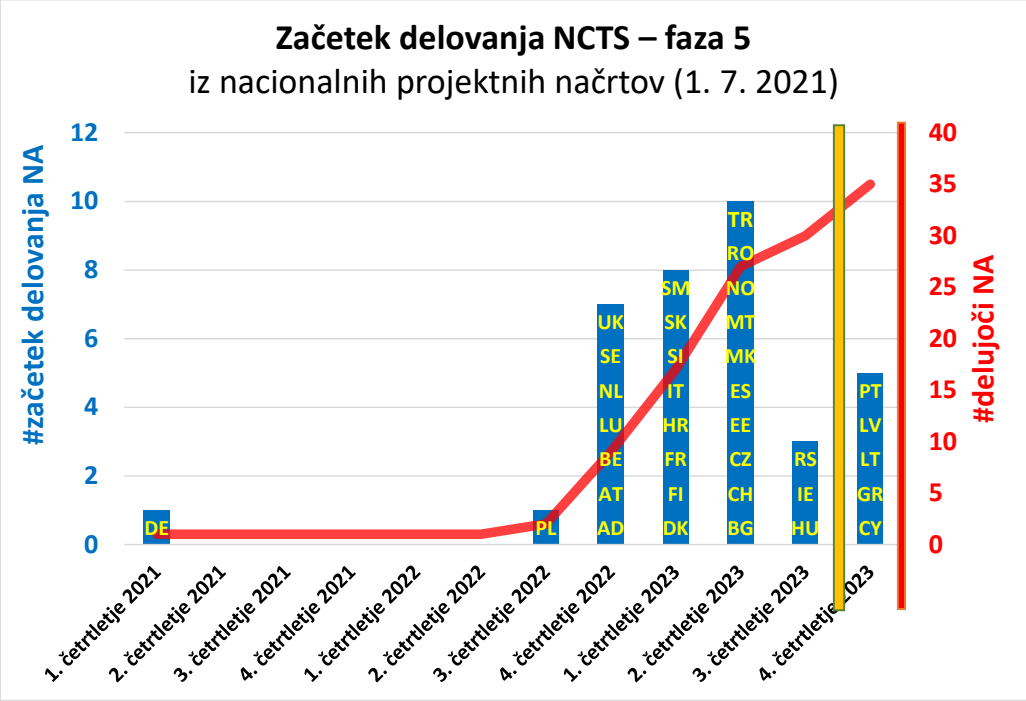
Poslovni model za *CCI – faza 2* je bil dokončan oktobra 2019. Leta 2020 so bili dokončani tudi poslovni procesi in funkcionalne specifikacije za fazo 2. GD TAXUD je v okviru priprav na objavo svežnja tehničnih specifikacij do 30. junija 2022, tj. pred načrtovanim datumom začetka časovnega okvira za začetek uporabe oktobra 2023, interno odobril več tehničnih dokumentov.

5) **Novi informacijsko podprti tranzitni sistem v okviru carinskega zakonika Unije** – *NCTS* (nadgradnja): z njim se obstoječi skupni tranzitni sistem Unije uskladi z novimi pravnimi določbami iz carinskega zakonika Unije, vključno z uskladitvijo izmenjave informacij z zahtevami iz carinskega zakonika Unije glede podatkov ter nadgradnjo in razvojem vmesnikov z drugimi sistemi. Ključnega pomena je zagotoviti neprekinjeno delovanje NCTS med samo nadgradnjo.

Napredek: projekt NCTS – faza 5 je trenutno na dobri poti, saj ga je prva država članica začela uspešno uporabljati marca 2021. Države članice so odobrile tudi nov sklop specifikacij, ki zajemajo kakovost, tehnično podporo, neprekinjeno poslovanje, varnost in zmogljivost prihodnjih operacij NCTS – faza 5 (upravljanje storitev, sporazum o ravni storitev, pristojnosti, krizno upravljanje, načrt zmogljivosti, varnostni načrt). To je pomemben rezultat dela, ki podpira ustrezno delovanje in razpoložljivost tega vseevropskega sistema. Hkrati intenzivno preskušanje z državami članicami v celotnem sistemu potrjuje ustreznost specifikacij in centralnega sistema za namen in odpornost. Tako se na prilagodljiv način dodatno zmanjšujejo tveganja za tehnične vidike prehoda.

Vse države članice so potrdile svoje načrte za začetek operacij za NCTS – faza 5 v časovnem okviru za začetek uporabe od prvega četrtletja leta 2021 do zadnjega četrtletja leta 2023, kar je popolnoma skladno z delovnim programom carinskega zakonika Unije. To je prikazano na Figure 1. Rumeni stolpec ponazarja priporočen časovni rok, do katerega se morajo države članice pripraviti na zaprtje obstoječega tranzitnega sistema ter začeti uporabljati nove sisteme, da bi bile pripravljene do zakonskega roka, ki ga prikazuje rdeči stolpec.

Štirinajst[7] držav članic je poročalo, da so dokončale svoje tehnične specifikacije za NCTS – faza 5, osem drugih pa jih še pripravlja.

Slika 1 – NCTS – faza 5 nacionalne uprave – začetek operacij

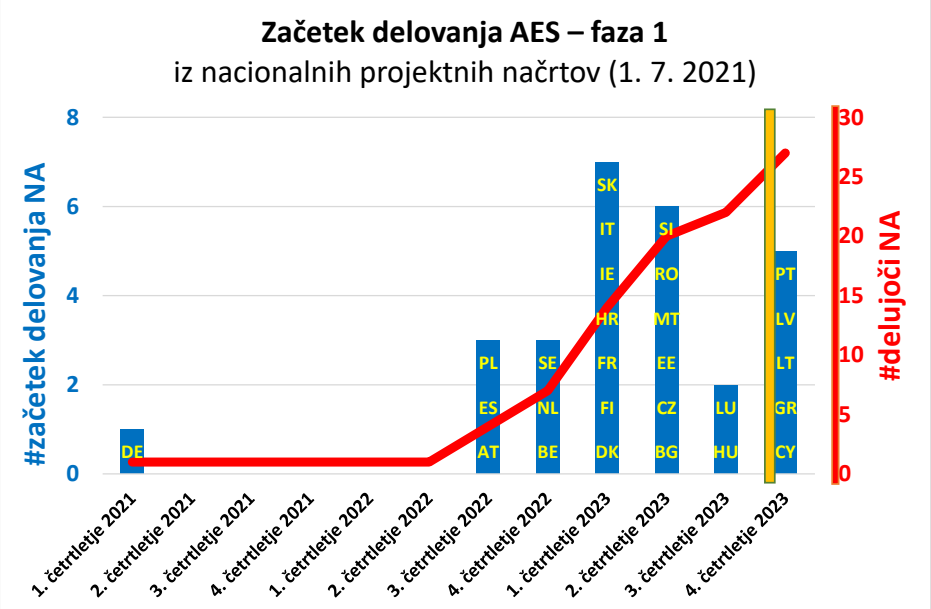
[7] Stanje na dan 30. septembra 2021 (v preglednici 41 v delovnem dokumentu služb Komisije je navedenih dvanajst do konca junija).

Za *NCTS – faza 6* sta bila do konca leta 2021 vzporedno dokončana poslovni predlog in dokument o viziji. Ker so države članice potrebovale več informacij, da bi sprejele informirano odločitev, je bila izvedena tudi tehnična študija.

6) **Avtomatizirani izvozni sistem** – *AES* (nadgradnja obstoječega *vseevropskega sistema* (komponenta 1 projekta) in obstoječih *nacionalnih sistemov izvoza* (komponenta 2 projekta)): namenjen je izvajanju zahtev za izvoz in izstop blaga v okviru carinskega zakonika Unije. Projekt v zvezi z *vseevropskim AES* vključuje izvedbo poenostavitev v okviru carinskega zakonika Unije, ki so na voljo za trgovino za olajšanje izvoza blaga za evropska podjetja, kot je centralizirano carinjenje za izvoz, in obveznosti carinskega zakonika Unije za boljše spremljanje blaga, ki izstopa s carinskega območja EU, da se preprečijo goljufije. Ključnega pomena je zagotoviti neprekinjeno poslovanje izvoznih dejavnosti med samo nadgradnjo AES.

Napredek: projekt *vseevropski AES* – komponenta 1 je trenutno na dobri poti, saj ga je prva država članica začela uspešno uporabljati marca 2021. Države članice so odobrile tudi nov sklop specifikacij, ki zajemajo kakovost, tehnično podporo, neprekinjeno poslovanje, varnost in zmogljivost prihodnjih operacij AES (upravljanje storitev, sporazum o ravni storitev, pristojnosti, krizno upravljanje, načrt zmogljivosti, varnostni načrt). To je pomemben rezultat dela, ki podpira ustrezno delovanje in razpoložljivost tega vseevropskega sistema. V pripravi so tudi poslovne smernice in gradivo za e-učenje. Hkrati intenzivno preskušanje z državami članicami v celotnem sistemu potrjuje ustreznost specifikacij in centralnega sistema za namen in odpornost. Tako se na prilagodljiv način dodatno zmanjšujejo tveganja za tehnične vidike prehoda.

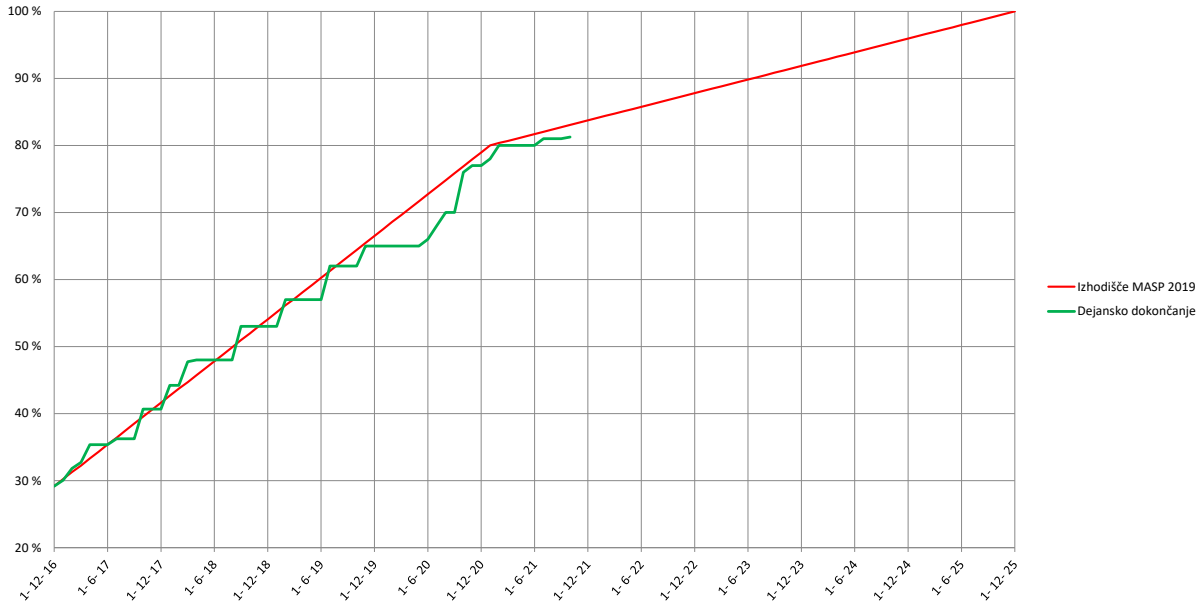
Vse države članice so potrdile svoje načrte za začetek operacij za AES v časovnem okviru za začetek uporabe od prvega četrtletja leta 2021 do zadnjega četrtletja leta 2023, kar je popolnoma skladno z delovnim programom carinskega zakonika Unije. To je prikazano na sliki 2. Rumeni stolpec ponazarja priporočen časovni rok, do katerega se morajo države članice pripraviti na zaprtje obstoječega sistema za izvoz ter začeti uporabljati nove sisteme, da bi bile pripravljene do zakonskega roka, ki ga prikazuje rdeči stolpec.

Slika 2 – AES – faza 1 nacionalne uprave – začetek operacij

Kar zadeva stanje šestih preostalih vseevropskih projektov, je Komisija na dobri poti, da izpolni zakonske roke, dogovorjene v okviru carinskega zakonika Unije in delovnega programa carinskega zakonika Unije, ter projektne mejnike, določene v večletnem strateškem načrtu za carino (MASP-C) iz leta 2019. Države članice so prav tako večinoma na dobri poti, vendar je pet držav članic navedlo zamude pri začetku uporabe nekaterih sistemov, in sicer od enega meseca do več kot dveh let (v enem primeru)[8]. Dve državi članici sta navedli, da bosta svojim trgovcem po začetku uporabe omogočili daljše prehodno obdobje, kot je zakonsko določeno, da se bodo lahko povezali s svojimi sistemi, in sicer ena za en mesec in druga za eno leto[9]. Ker so zadevni sistemi načrtovani za leta 2023, 2024 in 2025, je še vedno dovolj časa, da se sprejmejo blažilni ukrepi za odpravo trenutno predvidenih zamud. Komisija bo zato tesno sodelovala s tema državama članicama.

Nazadnje je treba poudariti, da **bo Komisija** glede na izvajanje delovnega programa carinskega zakonika Unije **do decembra 2021 izvedla približno 84 % svojih dejavnosti**. To pomeni povečanje v primerjavi z lani sporočenimi 79 % celotnega razvojnega dela, ki ga je treba opraviti do leta 2025. Ta odstotek temelji na ključnih kazalnikih uspešnosti za dejavnosti, dodeljene izključno Komisiji, in ne izraža dejavnosti, ki jih opravijo države članice. V spodnjem pregledu lahko vidimo obete v smislu napredka in načrtovanja GD TAXUD.

Slika 3 – Dokončane razvojne dejavnosti Komisije v približku odstotkov

4.2.2 Nacionalni projekti

Države članice morajo nadgradnjo svojih treh nacionalnih sistemov dokončati do leta 2022. To ne zajema izvozne komponente nacionalnega sistema posebnih postopkov, katerega dejavnost in načrtovanje sta povezana z avtomatiziranim izvoznim sistemom (AES), in komponente zavarovanj na nacionalni ravni kot dela projekta upravljanja zavarovanj.

Trije sistemi držav članic, ki morajo biti v skladu s členom 278(2) carinskega zakonika Unije dokončani do 31. decembra 2022, so naslednji:

1) **Obvestilo o prihodu, obvestilo o predložitvi in začasna hramba v okviru carinskega zakonika Unije** (*NA, PN in TS*) – (nadgradnja): opredeljuje postopek avtomatizacije na nacionalni ravni v zvezi z obvestili o prihodu prevoznih sredstev, predložitvijo blaga in deklaracijami za začasno hrambo, kot je opisano v carinskem zakoniku Unije. Ta projekt

[8] Preglednice 25, 28, 32, 36 in 37 v delovnem dokumentu služb Komisije.
[9] Preglednice 25, 36 in 37 v delovnem dokumentu služb Komisije.

podpira usklajevanje v državah članicah v zvezi z izmenjavo podatkov med trgovino in carino.

Napredek: Belgija je izvedla pobudo za sodelovanje z 12 drugimi zainteresiranimi državami članicami, da bi pripravila specifikacije. Ekipa strokovnjakov, financirana s sredstvi iz programa Carina, bo še naprej sodelovala, da bi zagotovila ustrezno dokumentacijo o delovanju in tehnično dokumentacijo ter poskusne svežnje. ***NA, PN in TS* so dokončale ena, šest oziroma štiri države članice**. Zaradi narave razvoja so se nekatere države članice odločile, da bodo uporabile ICS2 – objava 2 za izvajanje zahtev za obvestilo o prihodu, zaradi česar nekateri načrtovani datumi presegajo rok iz delovnega programa carinskega zakonika Unije.

2) **Nacionalni sistemi uvoza v okviru carinskega zakonika Unije** – *NIS* (nadgradnja): namen je izvajanje vseh zahtev glede postopkov in podatkov, ki izhajajo iz carinskega zakonika Unije ter se nanašajo na uvoz. Države članice morajo pripraviti tehnične specifikacije na svoji ravni kot prvi korak za dokončanje sistemov.

   Napredek: petnajst držav članic je izpolnilo svoje tehnične specifikacije. Dve državi članici se še nista začeli, ena pa ni predložila informacij. Vse države članice, razen dveh, so na dobri poti, da dosežejo mejnik operacij za leto 2022.

3) **Posebni postopki v okviru carinskega zakonika Unije** – *SP* (nadgradnja): namen je uskladiti in poenostaviti posebne postopke (carinsko skladiščenje, posebna raba, začasni uvoz ter aktivno in pasivno oplemenitenje). Države članice bodo morale za te posebne postopke v svojih nacionalnih sistemih izvesti vse zahtevane spremembe carinskega zakonika Unije. Prva komponenta (izvoz) SP bo izvedena v skladu s projektom nacionalnega avtomatiziranega izvoznega sistema (AES) v okviru carinskega zakonika Unije (z rokom začetka uporabe leta 2025) in kot del tega projekta, druga komponenta (uvoz) pa bo del nadgradnje projekta nacionalnih sistemov uvoza v okviru carinskega zakonika Unije (z rokom začetka uporabe leta 2022).

   Napredek: devet držav članic je dokončalo svoje tehnične specifikacije za prvo komponento SP, štirinajst pa jih je dokončalo za drugo komponento. Pri AES in nadgradnji nacionalnih sistemov uvoza obstaja soodvisnost. Do zdaj države članice niso poročale o zamudah, **vse države članice pa so na dobri poti** glede prvega roka, tj. leta 2022.

Države članice si, včasih v tesnem sodelovanju, v zvezi z nacionalnimi sistemi **močno prizadevajo za pospešitev izvajanja zahtev za NA/PN/TS, prilagoditve nacionalnih sistemov uvoza in tesno povezane posebne postopke.** Ker se približuje rok začetka uporabe (31. december 2022 za vse tri), bi morale države članice tej zadevi nameniti posebno pozornost, zlasti šest držav članic, ki niso mogle potrditi pravočasnega začetka uporabe za NA, štiri države članice za PN, tri države članice za TS in dve državi članici za NIS, kot prikazujejo preglednice 14, 15, 16 in 18 v delovnem dokumentu služb Komisije, priloženem temu poročilu.

4.3 Tveganja za zamude

Komisija beleži dober napredek pri razvoju, ki poteka v skladu z njeno pristojnostjo, pri čemer niso bile ugotovljene ali nastale nobene zamude glede na zakonske roke. Poleg tega se ni poročalo o nobenih večjih tveganjih, ki bi povzročila zamude pri začetku uporabe.

Države članice prav tako beležijo precejšen napredek pri razvoju, ki je v njihovi pristojnosti. Vendar so, kot je navedeno v oddelku4.2.2, **nekatere države članice poročale o nekaj zamudah, ki presegajo zakonske roke**. Preglednice v priloženem delovnem dokumentu služb Komisije, v katerih si je mogoče ogledati sporočene zamude držav članic, so navedene za vsak projekt s spodnjega seznama.

- Za izvajanje **obvestila o prihodu** so naslednje države članice načrtovale datum operacij, ki je poznejši od roka iz delovnega programa carinskega zakonika Unije: BE, BG, EE, ES, NL in SE (preglednica 14). Natančneje, tri od teh držav članic (BG, EE in ES) so poročale, da bodo uporabljale NA, vključen v ICS2 – objava 2 (načrtovani začetek uporabe 1. marca 2023). Pri

BE in NL je zamuda omejena na dva meseca. DE in IE sta navedli oznako „ni relevantno“, DK, MT in SK pa niso navedle načrtovanega datuma.

- Za izvajanje **obvestila o predložitvi** so naslednje države članice navedle načrtovani datum operacij, ki je poznejši od roka iz delovnega programa carinskega zakonika Unije: BE, EE, NL in SE (preglednica 15). Natančneje, pri BE in NL je ocenjena zamuda omejena na dva meseca. EE in SE načrtujeta pravočasen začetek uporabe svojih nacionalnih sistemov, vendar bi bila migracija vseh gospodarskih subjektov postopna in bi se končala po izteku roka 31. decembra 2022. PL, RO in SK načrtovanega datuma niso navedle.

- Za izvajanje **začasne hrambe** so naslednje države članice navedle načrtovani datum operacij, ki je poznejši od roka iz delovnega programa carinskega zakonika Unije: BE, EE in NL (preglednica 16). BE in NL sta sporočili zamudo v trajanju enega četrtletja, EE pa načrtuje pravočasen začetek uporabe svojega sistema, vendar bi bila migracija vseh gospodarskih subjektov postopna in bi se končala po izteku roka 31. decembra 2022. DK, PL, RO in SK načrtovanega datuma niso navedle.

- Za izvajanje **nadgradnje nacionalnih sistemov uvoza** sta naslednji državi članici navedli načrtovani datum operacij, ki je poznejši od roka iz delovnega programa carinskega zakonika Unije: BE (nekaj dni) in MT (2 četrtletji) (preglednica 18). DK, PL, RO in SK načrtovanega datuma niso navedle. Poleg tega sta GR in LT poročali, da še nista začeli priprave tehničnih specifikacij, kar bi lahko bilo problematično tudi v smislu doseganja napredka glede na rok 31. december 2022.

- Za izvajanje **ICS2 – objava 2** je naslednja država članica navedla načrtovani datum začetka uporabe, ki je poznejši od roka iz delovnega programa carinskega zakonika Unije: MT (preglednica 28). BE, GR, IT in RO načrtovanega datuma niso navedle.

- Za izvajanje **PoUS – faza 1** sta naslednji državi članici navedli načrtovani datum začetka uporabe, ki je poznejši od roka iz delovnega programa carinskega zakonika Unije: CZ in HU (preglednica 32). BE, DK, GR, IT, LT, MT in PL načrtovanega datuma niso navedle.

- Za izvajanje **CCI – faza 1** je naslednja država članica navedla načrtovani datum začetka uporabe in operacij, ki je poznejši od roka iz delovnega programa carinskega zakonika Unije: DE (preglednica 36). To je načrtovano za pozneje, kot je navedeno v poročilu za leto 2020. DE je navedla, da sedanja arhitektura in infrastruktura nacionalnega sistema uvoza ne zadostujeta ter da sta potrebni temeljita obnova in posodobitev, da se izpolnijo zahteve CCI v okviru carinskega zakonika Unije; glej oddelek 4.7 delovnega dokumenta služb Komisije. SE načrtovanega datuma ni navedla.

- Za izvajanje **CCI – faza 2** je naslednja država članica navedla načrtovani datum operacij, ki je poznejši od roka iz delovnega programa carinskega zakonika Unije: DE (preglednica 37). V navedeni preglednici je načrtovani datum začetka uporabe v DE določen en mesec pozneje od ciljnega datuma iz delovnega programa, omogočili pa bodo tudi prehodno obdobje, ki bo trajalo do 30. junija 2026. Vendar je DE po zbiranju podatkov v preglednici 37 navedla, da namerava v časovnem okviru za začetek uporabe delovnega programa carinskega zakonika Unije uporabiti fazo 2. DE je pojasnila, da se bo ta projekt izvajal v večji objavi njihovega nacionalnega informacijskega sistema ATLAS (objava 10.3), za katerega se pripravljalne dejavnosti še niso začele. BE in SE načrtovanega datuma nista navedli.

- Medtem ko države članice dobro napredujejo in so vse države članice potrdile, da bodo pripravljene do 1. decembra 2023, je za izvajanje **NCTS – faza 5 in AES – faza 1** vse več dokazov, da bi se lahko več držav spopadalo s precejšnjimi težavami pri izpolnjevanju svojih obveznosti zaradi poznega začetka, težav pri javnem naročanju, zamud pri izvajanju, nezadostnih virov, COVID-19 in trgovinskega prehoda.

  Države članice so skupaj dosegle 26 % mejnikov prehoda, kar v primerjavi s koncem leta 2020, ko so jih dosegle 18 %, kaže na znaten napredek. Vendar niso dosegle pričakovanih 36 %. Veliko držav članic se spopada s težavami pri izpolnjevanju pravnih obveznosti. Prehod držav

članic se je od konca leta 2020 že prestavil za več kot četrtino in se lahko še za več, saj 40 % držav članic trenutno pregleduje svoje nacionalne načrte, druge pa se spopadajo z velikimi težavami pri pridobivanju potrebnih sredstev. Komisija meni, da polovica načrtov držav članic pomeni resno tveganje za pravilen in pravočasen začetek uporabe AES – faza 1 in NCTS – faza 5 do roka, tj. 1. decembra 2023. Ta situacija lahko pomeni, da rok ne bo upoštevan, če se države članice ne bodo dinamično in odločno odzvale nanjo. Bistveno je, da so vse države članice pravočasno in z ustreznim načrtovanjem izrednih ukrepov pripravljene na začetek polnega delovanja 1. decembra 2023.

- Za izvajanje **NCTS – faza 6** so države članice izrazile nekaj pomislekov glede načrtovanja, saj neusklajenost datumov začetka uporabe NCTS – faza 6 in ICS2 – objava 3, kot je razvidno iz večletnega strateškega načrta za carino (MASP-C) in delovnega programa carinskega zakonika Unije, povzroča težave pri izvajanju. Komisija je sprejela potrebne ukrepe za rešitev tega vprašanja, pri čemer je ohranila datume v rokih, določenih v carinskem zakoniku Unije.
- Za izvajanje **nacionalne komponente 2 za upravljanje zavarovanj** večina držav članic načrtuje pravočasen začetek uporabe in operacij, razen FI in FR (približno en mesec zamude) (preglednica 25). Ker je to eden od sistemov, ki jih je treba uvesti šele do leta 2025, in ker so sporočene zamude omejene, je še vedno dovolj časa za obravnavo tega tveganja.

Na strani **držav članic** se številna skupna tveganja še naprej ponavljajo iz leta v leto. Stalni vzrok težav je njihovo pomanjkanje virov in potreba po nadaljnji vključitvi projektov carinskega zakonika Unije. Vendar so zagotovile tudi več blažilnih ukrepov, da bi se izognile zamudi pri začetku operacij. Opozoriti je treba, da je bilo tveganje držav članic upoštevano skupaj z drugimi zunanjimi dejavniki (glej preglednice 12, 13, 17, 34, 35 in 38 v delovnem dokumentu služb Komisije, priloženem temu poročilu). Poleg tega so države članice v letnem poročilu za leto 2020 že poudarile, da težko izpolnjujejo **obveznosti glede carinskih sistemov, ki jim jih nalaga sveženj o DDV za e-trgovanje**, sprejet 5. decembra 2017[10]. S preložitvijo novih pravil za šest mesecev (s 1. januarja 2021 na 1. julij 2021) so imele države članice več časa za izpolnitev zakonskih rokov za nacionalni razvoj, čeprav je nekaj držav članic poročalo o stranskih posledicah pobude o DDV za e-trgovanje na izvajanje carinskega zakonika Unije. Pet držav članic je poročalo o potrebi po ponovnem načrtovanju nekaterih dejavnosti carinskega zakonika Unije ter po razširitvi platform in podpornih informacijskih sistemov.

Kar zadeva **izzive, ki jih je prinesla pandemija COVID-19**, je Komisija znova poročala, da vplivov na svoje dejavnosti ni opazila. Države članice so poročale o dodatnem pritisku na njihovo načrtovanje na nacionalni ravni ter na število razpoložljivih notranjih in zunanjih človeških virov (izvajalci storitev IT, gospodarski subjekti).

Sklenemo lahko, da je ocena glavnih tveganj za pravočasno izvajanje sistemov carinskega zakonika Unije razkrila, da **so tveganja pretežno na strani držav članic in povezana z omejenimi viri, kompleksnostjo projektov in njihovim vključevanjem, vprašanji v zvezi z javnim naročanjem in pogodbami in nekaterimi zunanjimi dejavniki, kot je pandemija COVID-19**. Komisija bo države članice še naprej podpirala v prizadevanjih, da se ne uresničijo tveganja glede zamud pri začetku uporabe elektronskih sistemov, kot je opisano v oddelku 4.4 v nadaljevanju.

4.4 Blažilni ukrepi

Poleg blažilnih ukrepov, ki so se začeli izvajati leta 2020 za zmanjšanje tveganja za nestabilnost podatkov, je Komisija sprejela potrebne spremembe delegiranega akta o carinskem zakoniku Unije[11] (7. decembra 2020) in izvedbenega akta o carinskem zakoniku Unije[12] (8. februarja 2021) ter jih 23. februarja 2021 objavila v Uradnem listu (UL) z začetkom veljavnosti 15. marca 2021. S temi

[10] Izvedbena uredba Komisije (EU) 2017/2459 z dne 5. decembra 2017 (UL L 348, 29.12.2017, str. 32).

[11] Delegirana uredba Komisije (EU) 2015/2446 z dne 28. julija 2015 o dopolnitvi Uredbe (EU) št. 952/2013 Evropskega parlamenta in Sveta o podrobnih pravilih v zvezi z nekaterimi določbami carinskega zakonika Unije (UL L 343, 29.12.2015, str. 1).

[12] Izvedbena uredba Komisije (EU) 2015/2447 z dne 24. novembra 2015 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje nekaterih določb Uredbe (EU) št. 952/2013 Evropskega parlamenta in Sveta o carinskem zakoniku Unije (UL L 343, 29.12.2015, str. 558).

spremembami so zahteve glede podatkov iz Priloge B nespremenljive za nadaljnje izvajanje v elektronskih sistemih. V letu 2021 je bilo uvedeno letno upravljanje sprememb iz Priloge B za obravnavo morebitnih nadaljnjih popravkov.

Da bi Komisija omogočila pravočasno izvajanje carinskega zakonika Unije in večletnega strateškega načrta za carino (MASP-C) na področju informacijske tehnologije, je leta 2021 sklenila novo okvirno pogodbo za zunanje izvajanje svojih dejavnosti razvoja informacijske tehnologije, ki vključuje posodobitev slednje na podlagi inovacij in prilagodljivosti. Proces posodobitve informacijske tehnologije, ki poteka v GD TAXUD, omogoča hitrejše popravke, vzporedno delo in bolj uravnoteženo delovno obremenitev z razdelitvijo na obvladljive delovne pakete in ponovitve. Mehanizem za okrepljeno sodelovanje med vsemi deležniki, vzpostavljen na začetku izvajanja projektov, še naprej izboljšuje kakovost pripravljalnih dejavnosti ter preprečuje pojav težav pri odločanju in nastanek dodatnih zahtev v poznejših fazah.

Kar zadeva spremljanje napredka pri izvajanju delovnega programa carinskega zakonika Unije, je Komisija uporabila več instrumentov.

Prvič, nadzorna plošča v okviru večletnega strateškega načrta za carino (MASP-C) se še naprej uporablja za spremljanje napredka pri vseh projektih, ki se izvajajo, da bi Komisija lahko že v zgodnji fazi opredelila morebitne zamude. Izhodišče za mejnike v okviru nadzorne plošče sta večletni strateški načrt za carino (MASP-C) za leto 2019 in delovni program carinskega zakonika Unije za leto 2019. Nadzorna plošča se vsako četrtletje predstavi državam članicam (skupina za usklajevanje elektronskega carinjenja) in trgovinski skupnosti (kontaktna skupina za trgovino) zaradi obveščanja in usmerjanja.

Drugič, Komisija je vzpostavila programe usklajevanja in spremljanja za decentralizirane vseevropske sisteme.

Za izvajanje programa ICS2 je na primer nadaljevala „dejavnosti vseevropskega usklajevanja ICS2“[13], da bi zagotovila uspešen začetek uporabe ICS2 – objava 1. Nato se je osredotočila na ICS2 – objavi 2 in 3. Komisija je države članice in gospodarske subjekte podpirala pri njihovem razvoju dejavnosti s sklopom dejavnosti, ki je vključeval:

- organizacijo spletnih seminarjev, v katere so vključeni udeleženci iz držav članic, gospodarski subjekti in mednarodne organizacije, poleg zagotavljanja gradiva s smernicami;
- tesno in nenehno spremljanje, podporo usklajevanju dejavnosti preskušanja skladnosti in spodbujanje nacionalnih uprav in gospodarskih subjektov pri usklajevanju njihovih posameznih projektov;
- spletna usposabljanja in gradivo za usposabljanje, komunikacijske kampanje, vključno z oblikovanjem vsebin ICS2 na spletišču Europa, kampanjo v družbenih medijih ter neposredno komunikacijo z deležniki in multiplikatorji;
- dvostranska srečanja s tistimi državami članicami, ki so zamujale in so zamudile pričakovani datum začetka operacij, tj. 15. marec 2021, v skladu z delovnim programom carinskega zakonika Unije. Komisija in prizadete države članice so razpravljale o potrebnih blažilnih ukrepih in ukrepih za zagotovitev izvajanja objave 1 čim prej in pred koncem časovnega okvira za začetek uporabe (1. oktober 2021), opredeljenega v delovnem programu carinskega zakonika Unije. Časovni okvir za začetek uporabe od 15. marca 2021 do 1. oktobra 2021 bi se lahko dodelil gospodarskim subjektom, da se povežejo z ICS2 in začnejo vlagati vstopno skupno deklaracijo v ICS2.

Tudi za vseevropska sistema NCTS – faza 5 in AES je Komisija še naprej izvajala „program za usklajevanje in spremljanje nacionalnih uprav“ z uporabo ključnih kazalnikov uspešnosti za redno ocenjevanje napredka in opozarjanje. Četrtletno spremljanje vključuje določitev vmesnih mejnikov za vsak projekt (npr. mejnike za dokončanje preskušanja skladnosti v vseh državah članicah). Tako pozorno spremljanje je potrebno za zagotovitev možnosti upravljanja začetka uporabe decentraliziranih

[13] Del dejavnosti vseevropskega usklajevanja ICS2 se je kot sestavni del programa ICS2 začel izvajati leta 2018.

vseevropskih sistemov ter preprečitev dodatnih stroškov zaradi uporabe starih in novih sistemov v primeru podaljšanja časovnega okvira za začetek uporabe.

Poleg tega je Komisija, da bi podprla države članice pri razvoju in začetku uporabe njihovih nacionalnih komponent za vseevropska sistema NCTS – faza 5 in AES, ta program usklajevanja v letu 2021 razširila s prilagojeno podporo in mentorstvom za vsako državo članico, da bi ji pomagala zmanjšati tveganje za nacionalne projekte in ji zagotovila nemoteno izkušnjo preskušanja, pospešila njeno pripravljenost in ublažila tehnična tveganja pri uvedbi njenih nacionalnih sistemov v vseevropske sisteme. Komisija je vzpostavila ambiciozen program usposabljanja. Program usklajevanja se je izkazal za ključen za ohranjanje visoke ravni preglednosti napredka držav članic in poročanje o njihovem skupnem napredku. Rezultati, doseženi v letih 2020 in 2021, so navedeni v oddelku 4.8.1 delovnega dokumenta služb Komisije. Rezultati teh programov prinašajo dragocene informacije o napredku, pri čemer se bodo še naprej uporabljali za prihodnja letna poročila o napredku.

Komisija je v svoji usklajevalni vlogi poudarila napredek in tveganja za države članice ter generalne direktorje uprav držav članic pozvala, naj sprejmejo potrebne ukrepe za reševanje teh vprašanj. Države članice, ki načrtujejo začetek operacij v zadnjih dveh četrtletjih leta 2023, so bile pozvane, naj sprejmejo vse potrebne ukrepe za pospešitev svojih načrtov in zmanjšanje tveganja, da bi preprečile zadržanje zaključka prehoda, načrtovanega za 1. december 2023, na stroške držav članic, ki so vložile vsa prizadevanja, da bi od tega datuma v celoti izkoristile ugodnosti carinskega zakonika Unije.

Komisija je v letu 2021 podpirala tudi države članice, ki so izrazile pomisleke glede pravočasnega izvajanja njihovih **nacionalnih projektov**. Komisija je organizirala dvostranska srečanja, na katerih je razpravljala o pomislekih in potrebah posameznih držav članic, vključno z zagotavljanjem pojasnil o pravnih vprašanjih, pomembnih za njihov nacionalni razvoj, ter zagotavljanjem podpore pri odzivanju na vprašanja, ki so se pojavila med poslovanjem in analizo informacijske tehnologije, ter o razvoju, ki so ga te dosegle. Nekatere države članice so lahko dosegle napredek pri načrtovanju in zmanjšale tveganje za zamude. Druge so nadaljevale svoje tesno sodelovanje pri izvajanju projekta NA/PN/TS ter združile moči v skupini strokovnjakov. Komisija iz programa Carina še naprej financira skupino strokovnjakov za nove pristope k razvijanju in upravljanju carinskih informacijskih sistemov (ETCIT).

Poleg tega so države članice navedle naslednje vrste blažilnih ukrepov: uporabo metodologije prilagodljivega razvoja, zunanje izvajanje več razvojnih dejavnosti, mobilizacijo dodatnih sredstev, razdelitev projektov v več faz in dajanje prednosti osrednjemu področju uporabe ter morebitno spremembo organizacijske strukture z dobavitelji za dosego učinkovitejšega razvojnega procesa.

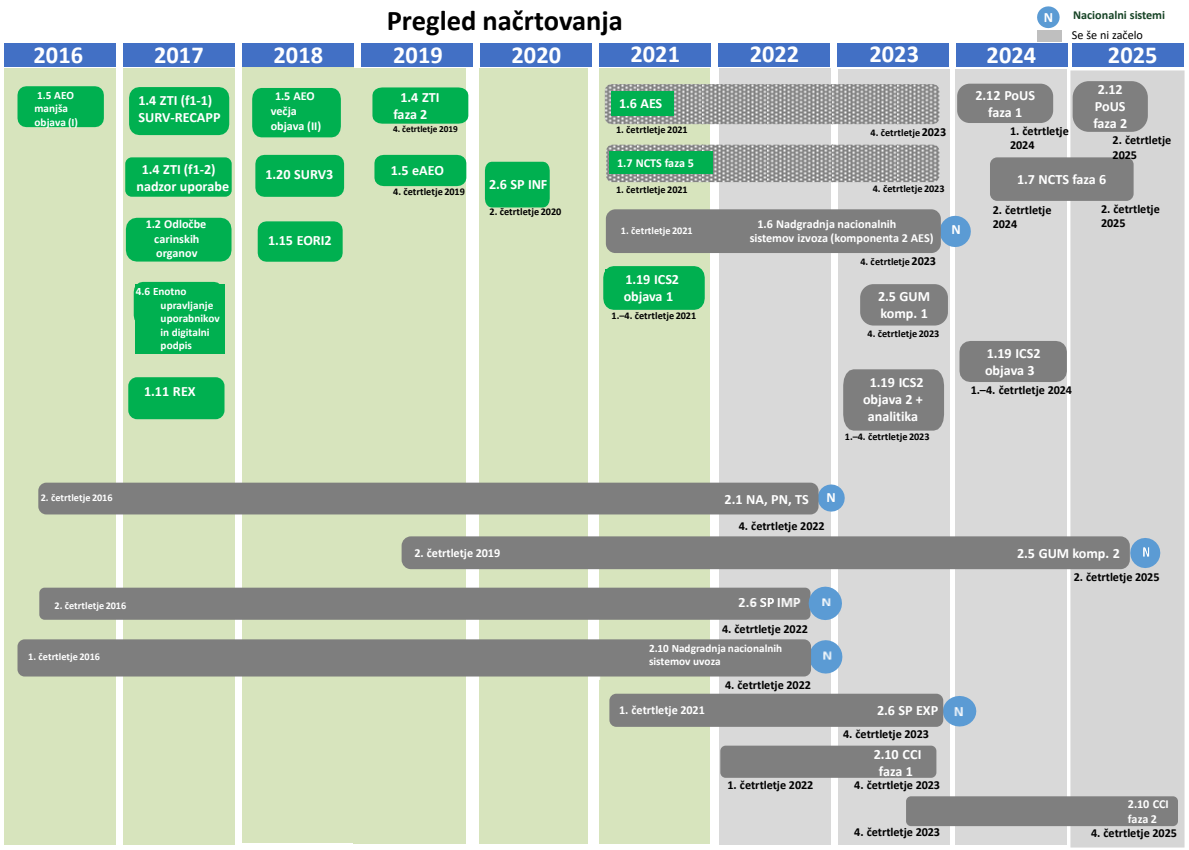
Komisija je in bo še naprej redno spremljala razmere prek dvostranskih stikov, da bi razumela težave, pomagala, kjer je to mogoče, in zadevne države članice opozarjala, da je treba zmanjšati tveganje za zamude.

Generalni direktorji nacionalnih uprav so bili v skupini za carinsko politiko obveščeni o potrebi po četrtletnem spremljanju razvoja vseh informacijskih sistemov, ne le vseevropskih. To bo povečalo število poročanj o informacijah glede načrtovanja na nacionalni ravni, ki je bilo doslej v skladu s členom 278a(4) carinskega zakonika Unije obvezno dvakrat na leto, v obdobju, ki je kritično za uvajanje teh sprememb v nacionalne sisteme. Nazadnje, pravočasno izvajanje nacionalnih komponent je še vedno naloga držav članic.

5. POVZETEK O UPRAVLJANJU IN SKLEPNE UGOTOVITVE

Pri izvajanju delovnega programa carinskega zakonika Unije je bil dosežen konkreten napredek. Število elektronskih sistemov, ki so se začeli uporabljati, se je povečalo, ti sistemi pa so zdaj v celoti operativni.

Več podrobnosti o načrtovanju in statusu posameznih projektov je na voljo v **delovnem dokumentu služb Komisije**, **objavljenem skupaj s tem poročilom**. Pregled na sliki 4 v nadaljevanju prikazuje povzetek načrtovanja in napredka.

Slika 4 – Načrtovanje za projekte delovnega programa carinskega zakonika Unije

Leta 2021 so bili sporočeni naslednji ključni elementi za napredek in tveganja:

Komisija, vse države članice in vsi vključeni poštni operaterji in hitre kurirske službe so leta 2021 **začeli uspešno uporabljati ICS2 – objava 1**. Sistem obdeluje veliko količino podatkov s približno 10 milijoni vstopnih skupnih deklaracij na mesec.

Letos sta se uspešno začela uporabljati tudi NCTS – faza 5 in AES, ki sta začela delovati v prvi državi članici. Intenzivno skupno preskušanje zmanjšuje tveganja v zvezi s tehničnimi podrobnostmi prehoda. Skupno obveščanje in prilagodljivost držav članic na področju trgovine sta ključni gonili pri uresničevanju ciljev teh projektov. Projekti so na dobri poti in države članice so začele objavljati svoje specifikacije za trgovce.

Vendar po mnenju Komisije polovica nacionalnih načrtov predstavlja resno **tveganje za pravilen in pravočasen začetek uporabe NCTS – faza 5 in AES**, tj. do zakonskega roka, pri čemer države članice poziva, **naj sprejmejo vse potrebne ukrepe za pospešitev svojega načrta in zmanjšajo povezana tveganja**, da ne bi ogrozile končnega datuma časovnega okvira za začetek uporabe, ki določa konec prehodnih ureditev.

Podobno opozorilo velja za **nacionalne projekte s tveganji za zamude**, o katerih so poročale nekatere države članice, zlasti na področju vstopa blaga v EU. Datum začetka uporabe ter uvedba in polno delovanje z vsemi gospodarskimi subjekti bi morali biti zajeti v časovnih okvirih za začetek uporabe, določenih v delovnem programu carinskega zakonika Unije.

Gospodarski subjekti so vseevropski sistem centraliziranega carinjenja ob uvozu navedli kot enega od ključnih projektov, ki prispevajo k cilju olajšanja trgovine, ki je naveden v carinskem zakoniku Unije. Prve uporabe tega sistema se bodo začele leta 2022. Vse države članice razen ene so poročale, da bodo

ta sistem lahko uvedle v časovnem okviru za začetek uporabe, ki je naveden v delovnem programu carinskega zakonika Unije. Vendar lahko morebitne resne zamude pri nacionalnih projektih vplivajo tudi na ta vodilni projekt carinskega zakonika Unije. V prihodnjih letih bo pomembno pozorno spremljanje napredka nacionalnih dejavnosti.

Ocena napredka in tveganj še naprej kaže, da so izzivi pri izpolnjevanju zakonskih rokov **predvsem na strani držav članic**. Države članice se sklicujejo na vprašanja v zvezi z viri, vpliv pandemije COVID-19, številne druge obveznosti, ki jih je treba izvajati prek carinskih sistemov, ter zapletenost in medsebojno povezljivost sistemov. Kot je večkrat poudarjeno v poročilu, so vse države članice izrazile svojo pripravljenost, da opredelijo in sprejmejo blažilne ukrepe, s katerimi bi se zagotovilo spoštovanje rokov za načrtovanje, določenih v delovnem programu carinskega zakonika Unije.

Sklenemo lahko, da so **projekti še vedno večinoma na dobri poti in jih je mogoče dokončati** v skladu z načrtovanjem projektov, opredeljenim v delovnem programu carinskega zakonika Unije, **če seobravnavanje tveganj z močno zavzetostjo za nujne in konkretne ukrepe določi kot prednostna naloga**. Komisija se zavezuje, da bo v prihodnjih letih še naprej podpirala, usklajevala in pozorno spremljala napredek držav članic ter da bo sprejela nekatere posebne ukrepe za zagotovitev pravočasnega izvajanja nacionalnih in vseevropskih sistemov.